

Člankovna lista: --
 Celo leto . . . K 12.—
 Pol leta . . . 6.—
 Tretj leta . . . 3.—
 Posrečeno . . . 120
Člankovna Avstrije: ----
 Celo leto . . . 15.—
Prejemne številke
 -- 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inseratni ali oglasni
 se računajo po 18 v
 od 6 redne petivrstice;
 večkratnih oglasnih
 --- popust.
 „Straža“ izhaja v
 deljek in petek popoldne
 Rokopisi se ne vrščajo

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Prešerna ulica, 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure dopoldne

Našemu narodu — pravo omiko in prosveto!

Ono, po čemer so hrepeneli milijoni naših src več kot tisočletje, se je zdaj uresničilo: imamo svojo svobodno, neodvisno, demokratično državo, imamo veliko Jugoslavijo. Težek je bil boj za njo, nismo je dobili brez žrtv. Zato nam je pa tudi nad vse ljuba in draga.

Izpolnila se je velika oporoka, ki nam jo je zapustil veleumni dr. Krek. On bi zdaj gotovo ne miroval, temveč bi bil šel nemudoma dalje na delo. Da bi bili vredni imena svobodnih državljanov, bi se bil posvetil z vso vneto skrbjo za pravo kulturno in gospodarsko osamosvojitve našega naroda. Vendar našega Mojzesa ni več! Smo pa še mi, da izvršimo njegove načrte.

Dr. Krek je pričel krščansko-socialnega dela na Slovenskem, zanesel pa ga je tudi med brate na jug. Njegova ustanova je Krščansko-socialna Zveza v Ljubljani, ki ima veliko članic po jugoslovanskem ozemlju.

Krščansko-socialna Zveza je sedaj na tem, da vstane po težkem vojnem času k novemu življenju, da nadaljuje delo tam, kjer jo je bil prekinil svetovni požar, ob enem pa, da izpopolni vse, kar bi bilo nedostajnega v njej in se preustroji, kakor zahteva lok in potreba časa; kajti gotovo je, da ne smemo podcenjevati duševnega stremljenja, ki spada k bistvu vsakega družabnega razvoja, nasproti materialnim interesom. Mi smo neposredno pred časom, ko bo šlo za velikopotezno kulturno politiko in gorje o nim, ki bodo nepripravljeni. Vzporedno z zunanjo enotnostjo naroda, ki smo jo dosegli, moramo utemeljevati in utrjevati vedno globlje tudi dobrino notranje narodove edinosti in družabne izobrazbe na preizkušnih, pravih načelih. Vsak naš človek mora postati sodelujoč član človeške družbe in steer po svojih zmožnostih, ki jih je sprejel od Boga. Skrbeti mora, da se ne zamudi in ne prezira nikdar in nikjer duh časa, dokler je ta v skladu in soglasju s krščanskimi načeli in z onimi Krekovimi besedami: Kar je v kaki ideji dobrega, je naše, katoliško! Le tako bo zajamčen prenovljeni Zvezi že v programu samem tudi njen obstoj, uspeh in napredek in kar se še ne sme pozabiti: ugled in vpoštovanje v javnosti. Vsak neutemljen konservativizem in vsako neumevna časa pa bi bilo Zvezi samo v kvar, istotako vsako pretiravanje.

Socialna Zveza stopa torej poživiljena na noge in se ho izpopolnjevala tekom časa kar najbolje vsestranski. Njej gre za načela krščanske socialne demokracije, ki jih bo oznanjala vedno in povsod, za ona krščanska kulturne izobrazbe. Na polju teh načel je mogoče kar najširše in najraznovrstnejše delovanje in gibanje, z nobeno vedo in znanostjo niso v nesoglasju, z naravo in z vsem stvarstvom so v skladu. Vsakemu pripuščajo in omogočujejo najpopolnejši razvoj individualnosti, nikjer se ne more ž njimi priti v upravičen spor; zakaj če bi se to godilo, bi bila načela zmotna in nevrečna, da se za nje borimo. Da pa še mnogi tega ne pripoznajo, temu niso kriva naša načela, temveč to, da jih nejasno spoznajo. Mi pa vemo, kdo je porok za nje: sam Bog je nas prišel osebnost na zemljo o tem poučit, zato verujemo v resnico in ta je — katoliško načelo! Če pa le nekateri izmed naših vseeno ne ravnaajo tako, so to le suhe vejice na bujno zelenem dreyesu. Njihova razumna jasnost je še premajhna, da bi to spoznala, stopili so v omejen krog, zapletli so se v mreže materialnega duha. Te suhe vejice pa bodo polomljene in v ogenj vržene, v kolikor ne odpadejo same.

V oči gledajo času, ki gotovo ni več daleč pred nami, pozivljamo vse članice Krščansko-socialne Zveze, vsa prosvetna in bralna društva, mladeniške in dekleške zveze, Orle, abstinentne itd. da začnejo iznova z načelnim delom, da se poživi vse, kar je malodane zamrlo, in kjer je treba, pokliče čisto iznova k življenju. Začnite, kakor morete, samo da začnete, začeti pa morate! Ne odlašajte, čas beži, življenje naših dni je hitro! Ne pozabite, da zahtevajo vse današnje naprave in zadeve, kakor so: živo politično življenje, tehnika, industrija, znanost, teposlovje, obrzovalna umetnost, šolski pouk, uplivi časopisja i. t. d., vedne čuječnosti in samopopolnitve, ki se mora na njih delati vedno, če hočemo, da uvidemo nevarnosti: da obnemoremo na najnižji stopnji družbe. Tega pa gotovo nečemo, zato moramo pridno delati, veliko delati in vztrajno delati!

Osrednja Socialna Zveza v Ljubljani ustanavlja svojo osrednjo pisarno z nalašč za to določenim možem na čelu. Na njo se boste mogli obračati kar v vseh zadevah in vedno vam boe postreženo. Tja boste pošiljali vse svoje želje in zahteve, obenem pa

tudi primerne načrte, da bo skupno delo bolj uspevalo. Čim bolj skupno bo naše delo, tem lepši bodo uspehi! Prosimo pa, da izprva nekoliko potrpite, dokler se vse ne uredi, saj bo to trajalo prav malo časa. O vseh nadaljnjih korakih boste potem časopisja ali celo zasebno obveščeni pravočasno in iste uslužnost pričakuje tudi Osrednja pisarna od vas.

Važno bi bilo tudi to-le: da nam naznanite začasno stanje društva in odbor, ki mu načeluje, ako ste poživili društvo nanovo, kdaj in kako, ali če ste ga ustanovili iznova, če še ne, kdaj mislite to storiti; kakšne želje in nasvete ima odbor, kakšne imajo člani in v čem potrebuje ljudstvo pred vsem največ pouka. Vse svoje dopise pa naslovite na naslov: Osrednja pisarna Slovenske Krščansko-socialne Zveze, Ljubljana, Ljudski dom.

Jugoslovani, Jugoslovanke, na delo, začnimo!
 Za Osrednjo pisarno S. K. S. Z.: Jože Stabej.
 Za tajništvo S. K. S. Z.: A. Komlanec.

General Franchet d'Esperey o Jugoslaviji.

Najdargocenejši uspeh vojne — Jugoslavija. — Jugoslavija zaveznica Francije.

General d'Esperey je pri sprejemu v Zemunu na pozdrav dr. Bertiča odgovoril takole: Jaz in ves francoski narod se iz vsega srca raduje, da so osvobojeni Srbi in vsi ostali njihovi jugoslovanski bratje. Francoski narod smatra to osvoboditev kot eden izmed najdragocenejših uspehov te vojne. Ta radost francoskega naroda je podvojena vsled tega, ker vidi, da so se osvobojeni bratje tudi ujediniili. V imenu Francije želim, da bi bilo to ujedinenje trajno. Zakaj francoski narod želi v ujedinenje in jaki Jugoslaviji imeti v svoji zadostnosti svojega zaveznika tako zanesljivega, kakor je bila to junaška, če tudi mala Srbija. Na pozdrav katoliškega duhovnika dr. Kraljeviča je general naglašal, da ga zlasti veseli, da tudi katoliška duhovščina sprejema misel narodnega jedinstva in ujedinenje s pravoslavniimi Srbi. On se je bal, da bi se pojavila s te strani opozicija. Zato se raduje, ko vidi, da je bila ta bojazen neopravičena. V resnici pa se tudi katoliški cerkvi ni bati ožjega stika s Srbijo, ker bo Srbija v vprašanju vere najtolerantnejša, saj je to tudi namen spoštovanega kralja Petra, ki je takoj v početku vojne namestil v svoji vojski katoliškega duhovnika, dasi je bilo v armadivirilo malo katolikov. Nadalje je general omenil, da pozna tudi Hrvate, ker je v svojih mladih letih bil v neki misiji v Zagrebu in Dja-kovu, kjer se je poklonil tudi neumrlemu škofu Strossmayerju in se divil njegovemu umetniškemu umotvoru prelepi njegovi katedrali. Pripomnil je tudi, da dobro ve, da je bila Strossmayerjeva misel in cilj njegovega življenja vprav Jugoslavija takšna, kakor se ustvarja danes. Zato se tudi on nada, da bodo prav Hrvatje kot učenci velikega Strossmayerja z vsemi močmi podpirali ustvarjenje velike Jugoslavije.

Nedeljska slavnost v Slovenski Bistrici

ie na slovesen način zaključila celo vrsto shodov, ki jih je bil priredil marljivi NS v slovenjebistriški okolici, da pouči ljudstvo o veliki spremembi in mu o-znanja svobodo. Naše mesto si je odelo prazniško obliko, skoraj raz vseh hiš so vihrale slovenske trobojnice in kdor si ni mogel radi pomanjkanja blaga nabaviti zastave, si je okrasil hišo s papirnatiimi zastavicami. Proti poldnevu že se je začelo zbirati naše ljudstvo iz mesta in okolice, prihajal je voz za vozom, okrašen s trobojnicami. Ob eni uri poldne se je postavilo ljudstvo v velikem polkrogu pred Narodnim domom, ko prikoraka, pozdravljena od burnih živijo-klicev in pod grmenjem topičev, nar. bramba in se ustavi v sredini polkroga. Pogled na naše vojake, utrjene v štiriletih bojih, s slovenskimi okraški na čepicah, sledeče slovenskemu povelju, je navdajal vsakogar s ponosom in navdušenjem. Temu

se je dalo duška s pesmijo „Hej Slovani!“, ki jo je prepevalo vso zbrano občinstvo in vojaštvo.

Nato je nagovoril g. stotnik Kovačič kot poslanec mariborskega vojaškega poveljnika v kratkih in vznesenih besedah vojake, jih zaklinjal, da služijo tako zvesto Jugoslaviji, svoji domovini, kakor so doslej služili tujemu cesarju, jih bodril, da vneto izpolnjujejo svoje vojaške dolžnosti in jih nato na slovesen način zaprisegel. Ko je po zaprisegi g. stotnik Kovačič pozval navzoče, da zakličejo trikratni živijo Jugoslaviji, zaorili so navdušeni klici iz sto in sto grl in je navdušenje priklopelo do vrhunca, ko je tisočglava množica razoglavla zapela „Lepo našo domovino.“ S slovensko trobojnico na čelu je odkorakalo vojaštvo, kojemu se je pridružil prevod, k hiši okrajne hranilnice, kjer so imeli reditelji dovolj posla, da so preprečili nevarno gaječo. Velika dvorana in galerija je bila nabitopolna. G. dr. Goričan pozdravi kot podpredsednik NS navzoče in obrazloži pomen shoda.

Prvi govornik, g. dr. Reisman, je pokazal občinstvu v izrazitih vzeidih, koliko je imelo pretrpeti v stoletnem nemškem suženjstvu, našteval je nam prizadejane krivice in preganjanja leta 1914 ob pričetku vojne. Na podlagi spisov je oertal vso okrutnost in krivičnost postopanja nekdanjih cesarskih oblast in slikal neizmerno trpljenje onih, ki niso bili pregrešili drugega, nego da so bili zvesti svojemu narodu. Ko je govornik omenjal klanje Srbov — tudi otrok — v Slavoniji, Dalmaciji in v Bosni, je dala množica duška svojemu gnjevu z burnimi medkljci. Govornik je nato obračunal z Habsburžani in bila je huda obtožnica, ki je ljudstvu odrla oči. Burni medkljci so pričali, da ni več onih okostenelih nazorov med nami in da je staro in tako skrbno z vsami lažmi vzgojeno dinastično čustvo ugasnilo tudi že pri kmetu. Konec svojega govora je omenil g. dr. Reisman Jugoslavijo, našo novo in pristo domovino, kjer bomo gospodarji in ne več hlapeci. Z navdušenim odobravanjem je poslušalstvo dokazalo svoje soglasje.

Druzi govornik, g. dr. Vladimir Sernee iz Maribora, nas je vpeljal v Jugoslavijo, začrtal je nam zvezo, ki se snuje med nami in brati Hrvati z bratskim narodom srbskim, slikal junaški boj tega malega a trdnega naroda za svojo svobodo. Ta bratski narod nam ponuja sedaj roko, da vstopimo z njim v novo državo, svobodno Jugoslavijo. Ako tudi državna oblika novi državi še ni končno določena, ali republika ali kraljevina, tudi v slednjem slučaju bi določevali zakone, ki bi bili prikorjeni ljudskim potrebam, prosto izvoljeni narodni zastopniki bi kralj z kmetske rodovine bil pravi ljudski kralj, ki se bi bistveno razlikoval od nedostojnih vladarjev visokega rodu. Govornik je povdarjal velike politično in finančne dobičke, kojih bi bili deležni pod okriljem državne jedinstosti s Srbi, ker bi vstopili s tem v kolo zmagojuočih držav, ki so deležni vojne odškodnine, ki jo morajo premagane države — kakor Avstrija — utrpeti. Omenjal je tudi lažjo ureditve denarnega vprašanja (valute). Podpore velikih držav na mirovni konferenci, kjer se bodo končno uredile meje, smo gotovi in tudi Italijani bodo prevdarili si vzgajati sovražnika na vzhodu, ko jim vedno preti sovražnik iz severa. Govornik je pozval ljudstvo, da za čas kratke prehodne dobe do končne ureditve razmer spoštuje sedanje postave, plačuje svoje davke naprej novi državi in se pokori pozivoma NV v Ljubljani. Poziv k vojakom je ponekod ljudstvo jako razburil. Govornik je dokazoval potrebo tega poziva in poročal o razoroženju mariborske nemške straže po jugoslovanskem vojaštvu. To poročilo je izzvalo nepopisno navdušenje in slava-klice našemu jugoslovanskemu vojaštvu ter njegovemu poveljniku, g. generalu Mastru, so zadoneli po dvorani. Govoru dr. Serneca, ki je končal s pozivom, da posvetimo naši domovini Jugoslaviji vse svoje moči, je sledilo burno odobravanje.

Varno pozdravljen je nastopil starosta slovenjebistriških Slovencev, g. Peter Novak kot tretji govornik. Zahvalil je Boga, da mu je dal po 30letnem, mučnem narodnem delu gledati probujenje in vstajenje. Razpravljal je nadalje, kako se napuh in prevzetnost vedno slabo plačujeta in je na šaljiv način vpletel zgodnico o ujetem kralju, ki se mu razjasni obraz, ko vidi, kako se suče kolo, da je enkrat spodaj in enkrat zgoraj. Ko je vzkliknil: „In presneto se je zasukalo!“ je izbruhnila po dvorani viharna veselost. Govornik je izrazil zahvalo našega naroda vsem, ki so ga vodili na poti osamosvojitve, našemu dr. Korošču, a tudi vsem izgozemskim prijateljem, in bratom Slovanom, ter velikemu možu, ki je prvi izpregovoril besedo o pravicah malih narodov do osamosvojitve, prezidentu Wilsonu. Navdušenje, ki so jo

izzvale te besede v narodnem boju osivelega narodnjaka, se dolgo ni hotelo poleči in s slovenskimi in hrvaškimi in srbskimi pesmi se je zaključil slavnostni del.

Vsi prostori Narodnega doma so bili na mah prenapolnjeni, pesem se je vrstila za pesmijo in dan bi bil ostal pač vsem udeležnikom v neskaljenem in najlepšem spominu. A gadja zalega, ki jo je vzgojil nemčurški Kresnik v Crešnjevcih, je bila sklenila oblatiti to slavnost s svojimi zločini. Slovenski vojak, ki je zaukazal tem petim razgrajčam, da zapustijo Narodni dom, je zadobil zavrtno od zadaj strel in je obležal nevarno ranjen. S kakimi nameni so pač prišli ti zločinci v Narodni dom, dokazuje dejstvo, da so se pri aretaciji našli samo pri nemcu, pri slaboglasnemu Lahu, kar trije popolnoma nabasani vojaški samokresi. Več o tem za sedaj ne poročamo, ker bo stvar sodišča natančneje baviti se s temi ljudmi. S to zalego bomo pa korenito obračunili, tu bi bila pač vsaka prizanesljivost na nepravem mestu. Te štajerkijanske podlosti nas pač napolnijo z gnevom, nikakor nas pa ne morejo ustrašiti. Narod je probujen in samozavesten in Bistrica je postala in bo ostala na veke slovenska.

Zedinjena Jugoslavija pod začasnim srbskim regentstvom.

Naša mlada država preživlja sedaj vse težke in neizogibne otroške bolezni. Ne le, da moramo še v notranjosti urediti vse na novo, da moramo na razvalinah stare Avstro-Ogrske zgraditi nov dom, ne le, da nas čakajo težke naloge, kako urediti svoje gospodarstvo, ki so je bivše avstrijske vlade popolnoma zavozile, da moramo rešiti vprašanje valute, vprašanje, kako povišamo vrednost denarja, ki danes nima takorekoč nikake veljave, nam treba urediti tudi naše razmerje napram inozemstvu, naš

mednarodni položaj. To slednje pa je najvažnejše, ker, dokler ne bo naš mednarodni položaj urenjen, tudi na ureditev našega gospodarstva in naše valute ni misliti: ravgotako pa tudi ne na ureditev meje, kakor to odgovarja resničnim narodnostnim razmeram. Naša jugoslovanska država je sicer priznana od Angleške, Amerike in Francoske, toda ne priznava je Italija, samo da lahko nemoteno zaseda naše pokrajine in dela po njih, kakor v sovražni deželi. Protesti NV v Ljubljani in NV v Zagrebu niso pomagali nič. Tu je bilo treba napraviti odločen korak, da se razjasni naš mednarodni položaj.

Opetovano smo izjavili, da hočemo tvoriti s Srbi v kraljevini in Črnigori enotno državo. Ta volja je izražena v kriskem paktu in v sklepu NV z dne 19. oktobra t. l. Dne 6. t. m. pa so dr. Korosec kot zastopnik NV, dr. Trumbič kot zastopnik „Jugoslov. odbora“ in Pašič kot zastopnik srbske vlade sklenili, da bo država SHS „enotna država od Soče do Vardarja, v kateri ne bo ne političnih ne carinskih mej. Sedanje vlade na teritoriju bodoče jugoslovanske države se smatrajo za provizorične, a ustanovi se skupno ministrstvo 12 ministrov. Resorti se razdele med srbsko vlado, zagrebško NV in Jugoslov. klub.“

Toda direktnih poročil o teh sklepih nimamo, temveč smo le navezani le na poročila francoskih listov. No, NV ni imelo uradnih poročil iz Pariza, do čim je položaj na naših mejah tak, da treba hitrih sklepov.

Vsled tega je dalmatinska deželna vlada predlaga načrt radi začasne ureditve naše skupne jugoslovanske države. NV je v seji dne 24. t. m. sklenilo, da se izvoli iz 28 oseb obstoječi odbor, ki naj stoni s srbsko vlado v dogovor radi ustanovitve prehodne, oziroma začasne skupne vlade.

Ta odbor se je že podal v Belgrad, da stopi v dogovor s srbsko vlado. Podlaga za te dogovore bo tvoril predlog dalmatinske deželne vlade, ki predlaga prestolonaslednika Aleksandra kot začasnega regenta. Moramo torej pričakovati, da bo proglašen srbski prestolonaslednik Aleksander za začasnega regenta Jugoslavije.

Nimamo nič proti osebi prestolonaslednika Aleksandra in radi priznavamo velike zasluge, ki si jih je pridobila dinastija Karagorgjevičev za osvoboditev srbskega dela našega naroda. Toda trpijen je ki smo mu bili izpostavljeni v avstro-ogrski monarhiji, je napravilo iz nas prepričan republikanec, to trpljenje je rodilo v nas uverjevanje, da je prava republika le v republiki. Ko so okolinokoli nas same republike, ni primerno in menda tudi ne trajno vzdržljivo, da bi imeli mi v svoji državi zastarelo monarhično vladno obliko. Naše ljudstvo je zrelo dovolj, da se more vladati samo, da bo samo svoj vladar.

To je načelno stališče naše stranke, ki mu je dr. Pogačnik dal izraza v seji NV dne 24. t. m., povdarjajoč, da sklep ne odgovarja popolnoma našim željam. Vzlic temu pa so člani VLSL v NV glasovali za predlog večine, ker je nam stvar narodnega ujedinenja višja nego vse drugo. Ne gre sedaj zaenkrat za vprašanje: republika ali monarhija, temveč za vprašanje: biti ali ne biti. Najprvo si moramo ustvariti državo, ki bo mednarodno priznana kot taka, moramo napraviti v njej red in mir ter ustvariti predpogoje, da se more zopet začeti normalno življenje. In ko bo vse to dovršeno, bomo mogli misliti na sklicanje konstituanke, ki bo odločala o vprašanju: republika ali monarhija, federalizem ali centralizem.

In tedaj bomo mi odločno nastopili za svoja republikanska načela, a izjavljamo že naprej, da se bomo sicer tudi v tem oziru lojalno podvrgli sklepu večine. Kakor dosedaj, nas bodo tudi vnaprej vodili

pri vseh ukrepih edino le oziri na dobrobit našega celokupnega troimenega naroda.

Koliko časa še?

Nemški listi poročajo iz Zagreba: Ogrski poslanik v Zagrebu je pripovedoval, da je po umoru v Sarajevu žani polkovnik Pribičević udril na Hrvatsko, da deželo podvrže gospodstvu kralja Petra. Med Srbi in Hrvati so neprestano nasprotstva, ki zavzemajo vedno ostrejšje oblike. Iz Segedina in Pečuha prihajajo nepotrjene vesti, da je v Srbiji izbruhnila revolucija. Kralj Peter je vržen iz prestola, po drugih vesteh je bil kralj Peter umorjen. Revolucija se je polastila oblasti.

Tako budimpeštansko poročilo. Sicer smo navajeni laži nemških in madžarskih listov, a toliko laži vendar še v par vrstah nismo čitali.

Nas bi to ne vznemirjalo, ko bi Nemci in Madžari pitali s takimi lažmi le svoje ljudi. Mi želimo sicer, da bi živeli z Nemci in Madžari v bodoče v razmerju dobrih prijateljev in sosedov, a če je nemško in madžarsko časopisje tako brezvestno, da pita svojo javnost s takimi lažmi o naših razmerah, je nam tudi prav. Končno bodo oni naše prijateljstvo bolj rabili, nego mi njihovo.

Vendar, kar nas razburja, je, da so tudi med nami ljudje in to še celo inteligenti, ki sveto verujejo tudi največji bedastoci, ako je le tiskana v nemškem časopisu. Zato se nam vidi potrebno, da na kratko zavravimo gori navedene laži. Ako je res te stvari pripovedoval poslanik Badla, potem bi bil to dokaz, da on ni v Zagrebu zato, da ustvari med Zagrebom in Budimpešto prijateljske razmere, ampak zato, da bi po stari navadi dunajsko-budimpeštansko kamarilo intrigiral, sejati med nami nezaupanje in razdor. N. V. bi zato storilo zelo pametno, ko bi tega gospoda poučilo, da s svojim nastopanjem ne doseže namena, radi katerega je baje prišel v Zagreb, namena namreč, da vspostavi med Zagrebom in Madžari prijateljske razmere.

Glede polkovnika Pribičevića treba pred vsem povedati, da je bil on sicer vodja in duša vsega pokreta za ujedinenje Jugoslovancov, a z umorom v Sarajevu ni bil v nikaki zvezi. Toda kaj so nemški listi že vse nalagali o tem odličnem srbskem častniku! Enkrat so pisali o njem, da sa je njegov polk uprl proti njemu in ga ubil, drugič, da je padel itd. Vedeli so celo čisto natančno, kje leži njegov grob. Sedaj pa, ko se vrača po treh telih na čelu 20.000 mož broječe jugoslovanske lepje — ki je sestavljena iz raznih slovenskih, hrvaških in srbskih prostovoljcev — lažejo o njem ponovno. Ta plemenita gospoda se je sploh tako navadila, da ne more živeti brez laži o nas in naših razmerah. Pribičević je udril v Hrvatsko, da podvrže Hrvatsko kralju Petru! To pišejo danes nemški listi vzlic temu, da je splošno znano, da so Srbi prišli na Hrvatsko, ker jih je pozvalo Narodno Vijeće!

Isto velja glede trditve, da je spor med Hrvati in Srbi vedno hušji. Mi znamo vsi, da je vladal med Srbi in Hrvati v zadnjih letih najboljši sporazum. Ta sporazum so sicer skušali kaliti od Dunaja in Budimpešte plačani frankovci, pri katerih so imeli glavno besedo Židje, a se jim ni posrečilo. Klikla je še vedno na delu, da bi ribarila v kalnem in to so pred vsem stari avstrijski generali, ki bi nas hoteli pripeljati v prejšnjo avstrijsko sužnjost nazaj. Toda to so vse zunanji uplivi. — Narod — pa naj je to slovenski, hrvaški ali srbski del — o vseh teh intrigah noče ničesar slišati. Ta narod hoče samo: Živeti svobodno v svoji skupni jugoslovanski domovini, v državi Slovencev, Hrvatov in Srbov. Zato pa moramo resno vprašati nemške liste: Koliko časa boste še lagali o naših razmerah? Ali ne vidite, da ste v minulosti s tem le škodovali svojemu narodu, a mu boste v bodoče škodovali še več.

Kako so narode ogoljufali.

Bavarski ministrski predsednik Eisner objavlja spise o predzgodovini vojne, in sicer predvsem poročila poslanika grofa Lerchenfelda. Iz teh spisov je razvidno, da so v Berlinu ne le vedeli za ultimatum, ki ga je Avstro-Ogrska pripravljala za Srbijo, ampak so celo podpisovali Dunaj, naj od Srbije zahteva stvari, ki jih ona kot neodvisna država, ne bo mogla sprejeti. Hoteli so torej v Berlinu na vsak način vojno. Toda v Berlinu so se bali, da se na Dunaju ne bodo tako energično povzpeli. Državni podtajnik Jagow je celo rekel, da je zapravo postala bolni mož Evrope Avstro-Ogrska, kakor je bila poprej Turčija. Odločen in uspešen nastop proti Srbiji bi zopet

dvignil Avstro-Ogrsko ter bi se ona utrdila kot državna moč, dvignila gospodarsko življenje in potisnila tuje aspiracije za leta nazaj. Pri ogorčenju, ki vlada v celi monarhiji zavoljo sarajevskega umora, se sme pač zanašati tudi na Slovane. V nekaj letih bi se pri nadaljnjem razvoju te propagande ue mogli več zanašati na slovanske čete. Zato je Berolin pritiskal na Dunaj, naj porabi primeren trenutek. Na Dunaju tega nastopa Nemčije niso pričakovali in drž. tajnik Zimmermann je celo dobil utis, da so na Dunaju ta pritisk Nemčije neprijetno občutili.

Pozneje je pa nemška vlada izjavila, da o vsej stvari ni nič vedela! Istočasno je nemško poslanstvo na Dunaju avstrijski vladi prigovarjalo, naj Italiji odstopi južno Tirolsko. V Berlinu so bili prepričani, da porazijo Francoze v štirih tednih.

Kakor se razvidi, so bili vsi računski Berolina pogrešni. Kar so iskali, so našli.

* * *

V zvezi s temi razkritji je važno tudi razkritje monakovskega profesorja in ministra dr. Jaffe ta, da je Avstro-Ogrska dobila meseca decembra 1917 od Amerike mirovno ponudbo. Czernin je nato izjavil v dunajski »Neue Freie Presse«, da to ni res, na kar je dr. Jaffe objavil neko pismo grofa Czernina z dne 2. januarja 1919, iz katerega je jasno razvidno, da je res, kar trdi dr. Jaffe in da Czernin ni hotel sprejeti ponujane mu roke za vstvarjenje miru.

Obenem objavlja brzojavna agentura v Haagu, da se tikom pred začetkom nemške ofenzive spomladi leta 1918 vršila med zastopniki Francije in Angleške ter Avstro-Ogrske zaupni razgovori, ki so imeli ta uspeh, da je ententa bila pripravljena stopiti v mirovna pogajanja pod sledečimi pogoji: Nemčija izprazne Belgijo in plača tri četrtine stroškov za obnovitev, dočim plača ententa eno četrtino. V Alzaciji in Lotringiji naj odloči ljudsko glasovanje o državni pripadnosti. Dalje so zahtevali odstop Južne Tirolske Italiji in internacionaliziranje Trsta. Srbija, Črnagora in Rumunija se morajo izprazniti ter dobe obenem odškodnino, pri čemur so bile države entente pripravljene pokriti del stroškov. Ententa je zahtevala, da ima Czernin staviti predlog za mirovno konferenco.

Toda tu je posegel vmes Ludendorff, ki je brzojavil: »Pustite nam, da zmagamo!« 24 ur nato je začela nemška ofenziva. Kako je končala, znamo vsi!

Iz objav, ki so se dogodile do sedaj, se vidi, kako nesramno je nemška in avstro-ogrška diplomacija ogoljufala narode. Sama je izzvala vojno, ker jo je hotela, potem pa je pred svetom svetohlinsko zaobrčala oči, češ, mi smo bili napadeni, mi se samo branimo. Za laž in goljufijo je prišla strašna kazen. Žal, da morajo to kazen trpeti nedolžni narodi.

Zgodovinsko društvo v Mariboru

Imelo 23. nov. prvo sejo, odkar se je izvršil velezgodovinski državni preobrat. Z ozirom na to se je tudi resno pretresalo, pred kako velikimi nalogami stoji sedaj društvo. Novi jugoslovanski državi bo rade volje na razpolago, da se organizira varstvo historičnih spomenikov in znanstveno preiskovanje, da se ustanovi velika javna knjižnica, muzej, arhiv itd.

Meseca aprila letošnjega leta je društvo na občnem zboru časovnim razmeram primerno spremenilo svoja pravila, toda bivše namestništvo v Gradcu je v svoji znani naklonjenosti do slovenskih društev te spremembe prepovedalo. Za sedaj tedaj ostanejo stara pravila, dokler se ne uredijo nove državne razmere in se potem društvo primerno preustroji. Za sedaj ostane tudi stara udnina, vendar društvo prosi cenjene ude, da si prostovoljno zvišajo udnino, ker je v tiskarnah silna draginja in društvo še ima sedaj druge važne naloge. »Časopis« za 1919 se tiska, radi težav v tiskarni gre delo počasi naprej. Pripravljeno je več slovstvenih del, med drugim zgodovina lepega trga in župnije Ljutomer, a radi pomanjkanja papirja se sedaj ne more izdati. Z naprej se bo posvečala večja pozornost tudi zgodovini domačih mest, ki so nam bila doslej tuja in sovražna; z naprej upamo, bo drugače.

Za »Trstenjakov sklad« se je sedaj nabralo 6575 K, s čemur se bodo objavljali zlasti viri za domačo zgodovino.

Izdaja Štrekljeve »Historične slovnice slovenskega jezika« je zagotovljena. S podpovo raznih rodoljubov je »Zg. dr.« odkupilo rokopis za 1200 K. Jugoslov. akademija v Zagrebu je zagotovila

podpore 1000 K. Knjigo bo pa izdala »Matica Slovenska«.

Novi naročniki se naj oglašajo pri Matici, tisti pa, ki so že vplačali pri »Zg. dr.« dobe knjigo, ker se njih naročnina odstopi Matici. Knjiga ne izide kot redna, marveč kot izredna publikacija. Časovne razmere v tiskarstvu kajpada otežujejo tudi izdajo tega dela.

V velikih zgodovinskih časih živimo, zavedajmo se tega in pospešujmo visoke kulturne cilje, ki jih goji »Zg. dr.«

Politične vesti.

Naši shodi prihodnje nedelje. Narodni svet v Mariboru priredi v nedeljo, dne 1. novembra naslednje shode: v Svečini dr. Hohnjec po večernicah pri Šerbinek-Kuštru; na Muti ob koroški zel. dr. Koderman v Ciril Metodovi šoli po drugi sv. maši; pri Sv. Lovrencu nad Mariborom pri Skaceju po pozni službi božji dr. Leskovar; pri Mariji Snežni po pozni sv. maši pred cerkvijo urednik Žebot; pri Sv. Marjeti ob Pesnici po službi božji predpoldne dr. Vladimir Serbec; v Vuzenici po rani sv. maši pri Mravljaku profesor Voglar; v Framu pri Mariboru v torek dne 3. dec. ob 8. uri popoldne pri Turnerju dva člana NS iz Maribora. — V Hočah ne bo zborovanja dne 1., ampak 15. decembra.

Francoski častniki v Zagrebu. Minuli ponedeljek se je pripeljal v Zagreb mnogo francoskih častnikov pod vodstvom polkovnika Tranie. Bili so na kolodvoru slovesno sprejeti. Pozdravili so jih zastopniki vlade in zagrebskega mesta. Odgovoril je polkovnik Tranie poudarjajoč, da je Francija vselej smatrala za svojo dolžnost, da štiti predvsem brezmočne narode. Z vso ljubeznijo podpira sedaj tudi jugoslovanska stremjenja, ker se je uverila, da so pravična. Na to se je vršila na čast francoskih oficirjev v Palast hotelu banket, katerega so se udeležili srbski častniki, na čelu jim polkovnik Milan Pribičević, kot zastopnik Narodnega veča Svetozar Pribičević, kot zastopnik zagrebskega mesta Milan Kresić, kot zastopnik Slovencev dr. Boris Zarnik, pisatelj Rikard Katalinič-Jeretov in mnogo drugih odličnih oseb. V razgovoru se je francoskim častnikom pojasnjeval mučen položaj jugoslovanskega naroda na zasedenem teritoriju od Gorice do Dalmacije. Francoski oficirji so se zlasti interesirali za naše narodne meje in naša pristanišča. O vseh teh vprašanjih so dobili točne in izcpe informacije. Preko Zagreba pojde na Reko 2000 mož francoskih čet. Polkovnik Tranie potuje na Reko v važni politični misiji, kot poseben odposlanec Clemenceaua, da zbere na Reki in v ostalih pokrajinah informacije o dejanskem položaju ter o postopanju Italijanov na ozemlju, ki je last našega naroda.

Pomoč Srbom. Iz Zagreba javljajo: Pogajanja s srbsko vlado glede prehrane jugoslovanskih ozemelj so se izvršila z ugodnim uspehom. Srbska vlada stoji na stališču, naj se razdeli vojni plen, ki se nahaja na ladjah in na vlačilcih v Vukovaru popolnoma bratski. Srbija obdrži zase samo toliko, kolikor neobhodno potrebuje za prehrano Beograda in okolice. NV. v Zagrebu pa dobi: od 750 vagonov pšenice 500 vagonov; od 140 vagonov soli 100 vagonov. V celoti odpade na NV. 750 vagonov raznega žita, 100 vagonov soli, 500 vagonov premoga, velika množina sirovega olja, bencina, petroleja, bakra, bombaževine in drugih stvari. Odposlanstvo NV. za prehrano je že odpotovalo iz Beograda.

Kaj vse je zagrešila belo-zelena garda? Objavljajo se sledeči grehi članov belo-zelene garde: 1. Franc Hajek, narednik, je obdolžen, da je o priliki neke hišne preiskave pri železničarju K. Frasu ukradel 621-51 K. 2. Narednik Josip Spanner, čevljar Friderik Dobaj in pešec Ernest Leber so dne 12. t. m. razsajali v neki tolerančni hiši in pozneje na ulici. Vojaški straži, ki je vsled tega prišla, so se zoperstavili in jo napadli. 3. Člani mestne garde, ki jim imena še niso znana, so v noči od 11. na 12. t. m. v bolniških barakah rezervne bolnišnice št. 1 ukradli 100 rjuh in 25 o. dej. 4. Četovodja Martin Garb, korporal Karl Rotmann, strelec Rajmund Lirzer in strelec Gottfried Mochoritsch so med tem, ko so vršili stražno službo, vlomili v vojaško oskrbovalno skladišče ter odnesli 19.000 cigaret, 50 zavitkov tobaka, 1300 cigar.

Pobožne želje. Mariborske Nemce silno bode je v oči srbske čete, ki opravljajo v Mariboru stražno službo. Ker v »Marburgerci« ne morejo izraziti svojih pobožnih želj, so se zatekli v Gradec. V »Grazer Montags-Zeitung« namreč zahtevajo, da

naj zasedejo Maribor ententine čete (saj so vendar srbske čete tudi ententine čete!) in sicer bi naši Nemci največ zaupali Italijanom, da bodo postopali nepristranski. To zaupanje so mariborski Nemci dobili od Italijanov vsled pritožb našega ljudstva iz krajev, ki so zasedeni po Italijanih. To postopanje Italijanov jim je naenkrat dokazalo, da so to njih vredni bratci in spomnili so se debelega prijateljstva, ki je nekdlaj vladelo med Nemci in Lahi, ko se je slo proti Slovincem. Pri tem jim naši Nemci celo odpustajo, kar delajo Lahi z njih rojaki na Tirolskem. Toda to pot ostanejo le nemške pobožne želje, da bi štajerski Slovenci čutili poleg nemških tudi laške dobrote. Lahi pojdejo pač nazaj, a naprej ne več!

Velik apetit po slovenski zemlji. Človek bi mislil, da so si morali Nemci po tem, ko so doživeli s svojo požrešnostjo po tuji zemlji tak polem, popolnoma pokvariti želodce. Toda oni imajo še vedno velik apetit. To dokazuje predlog za volilni red za nemško avstrijsko konstituantno. Po tem predlogu bi spadali v Nemško Avstrijo okraji Marenberg, Maribor, Ptuj, Sv. Lenart v Slov. gor. in Gornja Radgona, potem cela Koroška in Belapeč na Kranjskem! Apetit je res velik! Nemškonacionalni gospodje naj bodo prepričani, da se bodo v imenovanih slovenskih okrajih in krajih volitve za nemško Avstrijo vršile o svetem nikoli. Ti okraji in kraji bodo volili za Jugoslavijo, ker so v Jugoslaviji. Nemški Mhel, si razumel?

Ormož v slovenskih rokah. Tudi Ormož je od slovil svoje dosedanje nemške gospodarje. Zapauje sedaj slovenski odvetnik dr. Lašič. Pripadniki so gg. Ivan Veselič, dr. Strelec, Jakob Sajovič, Ludovik Kuharič, Ivan Rojs in Jakob Kovačič. — Dr. Deplin se bo preselil na Koroško.

Sprememba pri mariborski sodnji. Dne 28. novembra so se na sodnji v Mariboru izvršile naslednje osebne spremembe: Namesto dosedanjega predsednika okrožne sodnije dr. pl. Kočevarja je imenovan za predsednika nadsvetnik Tomaž Čajkar; namesto voditelja državnega pravdnitva Viktor Verberberja je imenovan dr. Mirko Graselli iz Ljubljane; namesto umrlega voditelja okrajne sodnije Detitschega je imenovan sodni svetnik dr. Anton Mulej; namesto preiskovalnega sodnika dr. Oswatitscha dr. Ivan Hojnik in namesto kazenskega sodnika okrajne sodnije Avg. Modrinjaka dr. Lenart. Spremembe so se izvršile v navzočnosti generala Maistra.

Spremembe pri vodstvu mariborskih pošt. V četrtek, dne 28. nov., so se v navzočnosti slovenskega častništva izvršile naslednje osebne spremembe pri mariborskih poštah: Vodstvo glavne pošte št. I je prevzel namesto Ferdin. Tschecha poštni nadkontrolor Ludovik Josek, vodstvo kolodvorske pošte je prevzel namesto Teodora Nendl poštni kontrolor Jakob Novak. Obe pošti poslujete v redu naprej.

Ven s slovenskimi napisi! Naši trgovci, obrtniki in gostilničarji v Mariboru se kar ne morejo odločiti, da bi odstranili nemške napise. Ali so tako zelo zaljubljeni v te znake našega nekdanjega suženjstva? Proč z nemškimi napisi! Ven s slovenskimi! Kdor je naš, naj počaže, da je naš!

Škof Jaglič — jugoslovanski kardinal Mercier. Minuli torek sta se mudila v Ljubljani francoski komandant Carbonier in angleški major Temperley tes obiskala tudi škofa dr. Jagliča. Pozdravila sta ga imenom entente ter izjavila, da so v krogih entente občudovali njegov pogum napram avstrijski vladi ter ga vedno smatrali za jugoslovanskega kardinala Mercierja, ki je napram nemškimi nasiljem neustrašno zastopal pravice belgijskega ljudstva. Škof se jima je pristrčno zahvalil za obisk in izrazil prošnjo, naj se ententa zanima za naše ubogo ljudstvo.

Tržaški škof se odpovedal. Neki italijanski list trdi, da se je tržaški škof dr. Andrej Karlin odpovedal. Papež je na njegovo mesto imenoval dosedanjega italijanskega vojaškega šofa msgr. Barlonazzija. Vendar ta vest še ni potrjena in bode bržkone le pobožna želja.

Vlada SHS je razpustilo okrajni zastop in mestni zastop ptujski. Vodstvo okrajnega zastopa je poverjeno državnemu poslancu Brenčiču, mestna uprava pa dr. Jurteli.

Meje naše države. V Subotici so imeli Srbi na narodni proglas, v katerem naglašajo, da sega jugoslovanska država od Soče do Vardarja, od Sibotice do Prizrena, od Temešvara do Trsta.

Četverospozumove čete vkorakajo v Berlin. Po poročilih iz Berlina vstraja četverospozum pri svojem načrtu, da bodo francoske in angleške čete — nekaj tisoč mož — ukorakale skozi Braniborska vrata v Berlin.

Ludendorff in Tirpitz. Pobegnila sta neznanu kam nemški veliki admiral Tirpitz in general Lu-

dendorff. Prvi je dobil svetovni »sloves« vsled svojih »nepremagljivih« P. čolnov, drugi pa vsled svoje »zmagovite« strategije.

Viljem II. — ujetnik. Ententa je sporočila nizozemski vladi, da smatra bivšega nemškega cesarja Viljema II. za ujetnika. Nizozemska vlada je odgovorna za to, da ne pobegne. V petek bo v Versaillesu zborovala komisija, ki bo razpravljala o zločinah, ki jih je zakrivil Viljem II. — Profesor na pravni fakulteti Berthelemy objavlja v »Matinu« članek, kjer prihaja do zaključka, da so krutosti, povzročene po cesarju Viljemu, tudi v vojnemu stanju po mednarodnem pravu prepovedane in da tvorijo zločin v zmislu navadnega kazenskega prava. Cesar Viljem je zločinec in v juridičnem zmislu sokrivec grozovitosti, ki jih je ukazal izvršiti v protislovju z vojnimi običaji in ga zato lahko izroče sodišču.

Od časa je živel cesar Viljem med vojno? Vilj. Carle, član berlinske delavsko-vojaške vlade, si je ogledal cesarski grad, kjer je stanoval cesar Viljem do svojega odstopa. Našel je tu velikanske privatne zaloge vsakovrstnih živil, cele kupe vsakovrstnega mesa in drobovine na ledu, razne omake v velikih skrinjah, velikansko množino fine, snežno-bele moke, na tisoče jajc, polne sofe masti, kave, čokolade, vkuhane zelenjadi, različnih konserv v nepreglednih vrstah, na stotine stožcev sladkorja, dvopeke, svežega in suhega sadja. Vrednost teh zalog je bila pač lahko, bruno klicati: Darchhalten! Vzdramo do konca! Tako poljski list »Kraj« po »Vorwärts«.

Pamet! Na drugem mestu se bavimo z lažmi, ki jih trosijo o nas v svet nemški listi. V resnici bi morali samo za pobijanje teh laži izdajati poseben list. Posebno o razoroženju mestne garde so nemški listi zopet napolnili cele stolpce. Kriče o jugoslovanskih nasilstvih, ne da bi povedali razloge, radi katerih je general Maister odredil razoroženje. Tema kora se pridružuje tudi graška »Tagespost«, ki pravi v članku, kjer opisuje po svoje razoroženje mestne garde, da »manjka Jugoslovancev približno vse, kar treba za lastno življenje«. — Mi bomo prav v kratkem dokazali, da se Nemci prav zelo motijo, ako pričakujejo težave v naši novi državi. Dokazali bomo, da moremo prav lahko shajati brez nemških in madžarskih uradnikov. Kjer so bili dosedaj trje Nemci, postavimo v bodoče enega Slovence in vse pojde lepo gladko.

Tedenske novice.

Dan zahvale in molitve. V četrtek, dne 28. novembra se je v baziliki Matere milosti v Mariboru vršila veličastna slavnost. Svetovni velmož Wilson je namreč določil, naj bi bil 28. november dan zahvale in molitve k Bogu, da je končana vojna. Ob 9. uri so se zbrali v cerkvi jugoslovanska garnizija, zastopniki uradov, člani Narodnega sveta in številni verniki. Slavnosti se je udeležil tudi poveljnik obmejne jugoslovanske armade general Maister. Propovedoval je gimn. profesor in vojni kurat Jan. Ev. Kociper. Isti je služil tudi sv. mašo. Na kora je prepeval pevski zbor, sestavljen iz raznih pevskih zborov. Po slavnosti, ki se je vršila v nabit polni cerkvi, se je zapela veličastna himna. — Vojaštvo je nato defiliralo pred svojim poveljnikom generalom Maistrom, kar je napravilo zelo lep in izpodbuden utis. Prav nič nismo slišali več komanle v tujem jeziku, temveč častniki so poveljevali v slovenskem jeziku.

Duhovniške vesti. Bivši vojni kurat Alojz Rezman nastopi dne 1. decembra t. l. mesto stolnega kaplana v Mariboru. Stolni vikar Fr. Simonič gre v pokoj in se naseli v bolnišnici usmiljenih bratov v Žalcu. Stolni vikar postane g. stolni kaplan Anton Tkavc. Bivši vojni kurat Marko Škofič pride za kaplana k Sv. Benediktu v Slov. gor. Prestavljen je č. g. kaplan Blaž Bėrdnik iz Vranskega na Pilštanj. — Nameščena sta kot kaplana naslednja č. gg. Jožef Kuk pri Mali Nedelji in T. Lendovšek pri Starem trgu pri Slov. Gradcu.

Narodna vlada SHS v Ljubljani, poverjeništvu za uk in bogočastje, je sklenilo, naj se nujno sestavi kataster vsega ljudskega in meščanskega šolstva in učiteljstva v njegovem območju. Delo se poveri strokovnima učiteljskima organizacijama.

Društvo finančne straže za Kranjsko vabi vse slovenske izvenkranjske tvariše, da sporeče čimpreje svoje nazlove društvenemu predsedniku pregledniku Antonu Česnik v Mengšu.

Darila za NS Občina trg Središče 500 — K Središki tržani 1024 — K. Učiteljstvo v Jaremini po nadučitelju g. J. Čoncu 100 K, Ciril-Methodova

